

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Formularium Episcopale

Barbosa, Agostinho

Coloniae Agrippinae, 1680

Circa Beneficiorum Erecciones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10456

quos urgens necessitas afferet, hoc est, ut infirmarum Monialium Confessiones audiam, iisdem oleum sanctum præbeam, earundemque animas ex ritu S. Ecclesiæ commendem (*si medicus fuerit, dicat,*) ut infirmarum curationi vacem. *Si est alius, adjungat,* ut murum ædificem, aut panem coquendum feram, vel farinam afferam, vel ut tabulata accomodem, seu cancellos, aut januas. *Et sic deinceps, prout uniuscujusque erit ars, & occasio monasteriorum ingrediendi, quæ semper explicetur;* Quibus casibus ita me habebo, ut non nisi claro die ingrediar, & ante solis occasum egrediar, & præter

munus meum, quod ritè administrare curabo, nihil aliud omnino in monasterio agam, neque colloquiis ullis utar, sed egomet (*si Confessarius fuerit*) personaliter stola iudutus, & superpelliceo accedam (*si medicus fuerit*) alios medicos non ducam, nisi qui aliis etiam Monasteriis medeantur, & facultatem in scriptis de novo pariter habeant, (*si alij erunt*) neque colloquiis ullis utar, ac ipsemet personaliter accedam, nec ullum meo loco mittam, nisi obtentâ à superioribus licentiâ inscriptis. Ita me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia,

CIRCA BENEFICIORUM ERECTIONES.

IN formulis beneficiariis adstruendis Episcopi aliquando inconsideratè se agunt, unde nullitates nascuntur, & lites. Quare circa hanc quotidianam materiam aliquas principaliores formulas in presenti adycere opere pretium duxi, præcipuè circa erectiones, provisiones, institutiones, & uniones quorumcunque beneficiorum, in hunc qui sequitur modum.

FORMULA LIII.

Erectiones beneficij cum reservatione juris patronatus, de assensu Episcopi propter augmentum.

DRodericus à Cunha Dei, & Apostolica Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Bracharæ Hispaniarumque Primas &c. Universis, &

singulis has præsentis litteras inspecturis, visuris, & lecturis, tam præsentibus, quam futuris, salutem in Domino. Notum facimus, & attestamus, qualiter in pertinentiis civitatis Bracharensis, & prope, ubi dicitur N. existit quædam capella seu Ecclesia sine cura sub invocatione S. Mariæ &c. carens Rectore, capellano, & beneficio, nullo reditus habens, nisi ducatos decem debendos per N... nec in beneficium

ficium Ecclesiasticum erecta fuit. Quare comparuit coram nobis Magnificus N. & ob suam magnam devotionem, quam erga prædictam Ecclesiam gessit, & gerit, eam dotavit de alio annuo reddito, sive sensu ducatorum XV. ad complementum ducatorum XXV. de summa annui census emphyteutici perpetui ducatorum, debendorum in medietate mensis Augusti cujuslibet anni per Magnificum N. super his bonis, videlicet... prout latius in instrumento dotationis confecto Bracharæ sub die... manu notarii N. apparet, cum reservatione juris patronatus præsentandi Rectorem & Rectores, seu Capellanum, & Capellanos in dicta Ecclesia, seu capella per ipsum Magnificum N. suosque hæredes, & successores ex se descendentes, tantum. Nos igitur attendentes, & considerantes, quod in iis, quæ ad divini cultus augmentum tendunt, favorabiles esse deberemus, propterea hujusmodi supplicationibus inclinati dictam Ecclesiam, seu capellam ordinaria autoritate, & omnibus, melioribus modo, viâ, jure, causâ, & formâ, nobis de jure permisissis, in perpetuum beneficium Ecclesiasticum erigimus, & erecto loco dotis appropriamus, & applicamus, nec non præfato Magnifico N. hæredibus, & successoribus ex se descendentibus tantum jus patronatus, & præsentandi Rectorem & Capellanum, & Rectores, & Capellanos toties quoties casus vacationis occurrerit, instituendum & confirmandum; & instituendos & confirmandos per

Archiepiscopum Bracharensem pro tempore existentem in Ecclesia, seu capella prædicta ad celebrationem unius Missæ in die Lunæ cujuscunque hebdomadæ pro salute animæ fundatoris, & donatoris, & suorum hæredum, & successorum teneri, & obligatum esse, juribus tamen nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ semper salvis, & expressè reservatis. In quorum fidem &c. Dat. &c.

FORMULA LIV.

Erectionis Parochialis Ecclesia cum reservatione beneficij simplicis.

D Rodericus &c. universis & singulis has præsentis nostras literas inspecturis, visuris, lecturis, pariterque audituris, salutem in Domino. Significamus qualiter in generali visitatione per nos facta in dicta nostra Civitate & diœcesi Bracharensi reperimus, quod in loco N. nuncupato ejusdem diœcesis, non aderat Ecclesia Parochialis, ubi populus, & Christi fideles ibi commorantes sanctissima Sacramenta juxta temporis opportunitatem recipere potuissent, quando ipsi Sacramenta erant ministranda tempore indigentia, ab Ecclesia N. per unum milliarium distantia recipiebant, per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Ecclesiæ N. longius distante, cujus erant Parochiani, non sine ipsarum animarum periculo, ac proinde ob carentiam

F 3)

Eccle-

Ecclesiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuo apud eos persisteret, eisdemque Sacramenta omnia opportunis temporibus ministraret, Missasque ac alia divina officia Dominicis & festivis diebus celebraret, aliquando accedebant ac Ecclesiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda missa in dictis diebus Dominicis & festivis, & non semel dicti loci habitatores absque Ecclesiæ Sacramentis ob prædictam causam, & loci distantiam moriebantur. Propterea attendentes nos saluti animarum prout possumus, consulere, & scandalis occurrere, quæ pro dictis causis oriri indies potuissent, accedente etiam consensu, & beneplacito ipsorum hujusmodi dicti loci, qui etiam nobis humiliter supplicarunt, & maxima cum instantia requisierunt pro erectione, & deputatione Ecclesiæ Parochialis in dicto loco pro eorum salute, & commoditate cum deputatione alicujus sacerdotis Parochi, obligantes se etiam penes acta Curie Cameralls nostræ Civitatis Bracharensis unusquisque ipsorum ad dandam & consignandam quandam pecuniarum summam, & certam vini & frumenti quantitatem dicto Parocho, ut commodè sustentari possit. Ideo invocato ad hoc Domini nostri JESU CHRISTI nomine, ejusque Matris Virginis semper Mariæ & sanctorum N. & N. Patronorum civitatis & diocesis nostræ auxilio, per tenorem præsentium erigimus, statuimus, eligimus, & deputamus in Parochiam Ecclesiam sancti N. existentem

in medio dicti loci N. in qua, cum fuerit accommodata, & bene apta, & referata, volumus, & mandamus deponi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, fontem baptismalem, & alia quæ ad Ecclesiæ Parochialem pertinent, quæ omnia Sacramenta juxta opportunitatem temporis ministrari volumus, & mandamus, ipsis dicti loci N. per Sacerdotem & Parochum per nos & successores nostros pro tempore existentes eligendum & deputandum, qui etiam Missas in Ecclesia prædicta diebus Dominicis & festivis celebrare debeat, & teneatur. Declarantes etiam ex nunc in antea & in perpetuum dictam Ecclesiam S. N. in medio dicti loci N. existentem esse Ecclesiam Parochialem & curatam, electionemque & deputationem Parochi & successorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco existentium spectare & pertinere ad nos & successores nostros pro tempore existentes, & ad meram collationem & provisionem nostram Ordinariam, nulli jurisdictionis servituti subjectam, ad ipsosque Parochos spectare & pertinere omne id totum, & quidquid per homines dicti loci N. ut supra Parochianos, promissum extitit, & sic præ nominatam obventionem, ac omnes alias elemosynas pro tempore in dicta Parochiali Ecclesia S. N. provenientes. Quia tamen redditus hujusmodi sunt adeo tenues, ita ut non sufficiant pro congrua Parochi sustentatione, idcirco ad illius commoditatem, & aliorum pro tempore in dicto loco existentium, beneficium simplex sine cura, sancti N. nuncupatum, in loco N. hujus diocesis existens cum omni.

omnibus juribus, fructibus suis omnibus, redditibus, & obventionibus incorporata, unita & aggregata prædictæ Ecclesiæ Parochiali S. N. Concedentes Parocho ipsius, qui pro tempore erit, liberâ & plenariâ potestatem, quod possit per se, vel per procuratorem suum nomine suo, & dictæ Ecclesiæ S. N. auctoritate hujus unionis apprehendere corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ, cum juribus, & pertinentiis suis, ipsamque tenere, & possidere nomine dictæ Parochialis perpetuò unitam & incorporatam pro evidenti utilitate, & augmento dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. ac ipsius Parochi. Quam quidem unionem, incorporationem, & aggregationem supra factâ, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipsamque omni tempore promittentes non revocare, nec contravenire quoquo modo de jure, vel de facto. Ut autem prædictâ Parochialem Ecclesiam S. N. sic de novo erectam de idoneo Rectore quamprimum, ut decet, provideamus, nos pro exercitio curæ in populum & utriusque sexus homines in dicto loco habitantes, nominavimus & deputavimus dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo & Ecclesiæ prædictis indivinis, & animarum cura regenda præsit, & tanquâ habilem, & idoneum per R. R. Patres examinatos in Synodo Diocæsanâ deputatos, repertum præficimus, illique curâ, regimen & administrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Ecclesia sic noviter erecta provideamus, mandan-

tes, &c. In quorum fidem, & testimonium, &c. Dat. &c.

Ubi ob locorum distantiam sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina officia audienda Parochiani accedere non possunt, concedit Concil. Trid. Bracharen. IV. act. 4. c. 26. auctoritatem Episcopis etiam invitis Rectoribus, novas Parochias constituendi, etiam tanquam Sedis Apostol. delegatis, assignata Presbyteris proficiendis Ecclesiis noviter erectis congrua portione ex fructibus Ecclesiæ Matricis, & si necesse fuerit compellendi populum, eam subministrare quacumque reservatione generali, vel speciali, vel affective super dictis Ecclesiis non obstantibus.

FORMULA LV.

Erectionis novæ Parochialis cum dismembratione alterius.

D Rodericus, &c. Universis, & singulis præsentibus litteras inspecturis, salutem in eo qui est omnium vera salus. Circa Ecclesiarum & locorum statum salubriter dirigendum, & juxta Pastoralis officii nostri debitum in his eis libenter assistimus, per quæ animarum occurritur periculis, & personarum commoditatibus providetur, & quemadmodum Ecclesiarum ipsarum necessitas exigit, causæ suadent rationabiles, Catholici populi incrementum exposcit, quatenus Ecclesiarum earundem status immutetur, seu in melius reformetur, prout rerum, temporum & locorum circumstantiis pensatis
id co-

id cognoscimus in Domino salubriter expedire. Sane pro parte incolarum, & inhabitatorum loci N. nostræ diocesis, qui sub Ecclesia Parochiali Sancti N. existit, nobis expositum fuit lamentabili cum querela quod flumen N. interdicitum locum, & præfatam Parochiam mediat, quod rapido decursu sæpe labitur, multa pericula ipsis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Ecclesiam diebus dominicis & festivis navigio tendentibus sæpenu-mero obvenerunt, plures ex ipsis repetitis vicibus submersi sint, etiam non funeribus versus dictam Ecclesiam navigio delati, nonnulli ex ipsis Sacramenta Ecclesiastica desiderantes sine ipsis ab hac vita plerisque vicibus decesserunt ac interdum in festo Nativitatis Domini nostri JESU CHRISTI, cum tribus diebus sequentibus nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempestatum abundantiam ad Ecclesiam pervenire poterat, ac multò plura his similia ipsis contigissent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. consentire voluit ut alius Sacerdos ipsis incolis dicti loci N. in capella Sancti N. notabiliter constructa, & fundata Missam celebraret. Et quoniam Prior & capitulum insignis Collegiæ Ecclesiæ Vimaranaensis, quibus dicta Ecclesia Parochialis incorporata dieitur, tantum haberet in decimis, redditibus, & censibus, quòd si separatio, seu dismembratio dictarum Ecclesiarum fieret, ut præfertur, bene ipsis superesset, unde

eorum Vicario perpetuò deputando congrua fieret provisio; petentes propterea dismembrationem, seu separationem dictæ Ecclesiæ, quòdque ipsis Sacramenta Ecclesiastica in capella eorum ministranda essent, de cætero ordinari, & sacerdotem ipsa Sacramenta populo ibidem ministrantem, ac cæmeterium pro mortuis eorum tumulandis deputari similiter postularunt, officium nostrum in & super præmissis implorantes. Nos igitur de præmissis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in Christo R. Abbati N., dedicamus in mandatis ut ad dictum locum accederet unà cum notario publico, ac super propositis & gestis omnibus, & singulis, ac eorum circumstantiis supradictis inquireret veritatem, ut in litteris nostris de super confectis, & eidem præsentatis plenius continetur, præsentata deinde nobis inquisitione facta unà cum attestationibus testium per eundem R. Abbatem coram N. nostræ curiæ, notario jurato, receptorum, juratorum & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis invenimus præmissa omnia & singula non solum veritate fulciri, sed & (proh dolor) evidentis facti illa & multo majora, quæ meritò nos ad dismembrationem, seu separationem unius Ecclesiæ ab alia inducunt, & præsertim animarum pericula, viarum discrimina, personarum necessitas, & incommoda, ab omnibus, & singulis ejusdem loci notitiam habentibus fore, & esse ad eò publicam, & notoriam quòd nulla tergiversatione celari possit. Idcirco

circo dictum locum N. cum suis hominibus, incolis, & universitatibus, à Parochia dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. auctoritate nostra ordinaria, & à Sede Apost. delegata separavimus, divisimus, & dismembravimus, & futuris temporibus dismembratas, separatas, & divisas esse volumus, dictam capellam S. N. cum suo loco, & districtu usque ad... in Parochialem Ecclesiam erigentes, constituentes, & ordinantes, dantes & concedentes universitati, & incolis ac habitatoribus dicti loci, & sui districtus, plenam & liberam potestatem apud dictam Parochialem Ecclesiam sancti N. cœmeterium, fontem baptismalem, campanile, campanas & alia jura, & insignia Parochialem Ecclesiam demonstrantia ædificari, & construi faciendi. Et nihilominus pro exercitio curæ in populum, & utriusque sexus homines indicto loco, & districtu habitantes faciendo, dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo, & Ecclesiæ prædictis in divinis, & animarum cura regenda profit tanquam habilem, & idoneum à RR. Patribus examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique curam, regimen, & administrationem Ecclesiasticorum Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci, & districtus committimus, ac eidem de Ecclesia sic noviter erecta providemus. Volentes & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo insignis Ecclesiæ

Vimaranensis prædictis pro tempore existentibus, quatenus de cætero singulis annis in festis Nativitatis Domini nostri JESU CHRISTI, & sancti Joannis Baptistæ de universis fructibus decimalibus, quos ipsi infra limites dicti loci percipiunt, quinquaginta modios farraginis & milii triginta frumenti, ac viginti scuta monetæ, quæ omnia eidem N. ut Curato, & suis in dicta Ecclesia Curatis, & successoribus Ecclesiæ prædictæ novæ per nos erectæ unâ cum legatis, oblationibus, & aliis Ecclesiasticis obventionibus ipsi Ecclesiæ Parochiali novæ cedentibus, & fiendis pro ipsius novi Curati sustentatione deputamus, & ordinamus, persolvere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu, omnibus aliis juribus, ipsis Priori, Canonicis, & Capitulo permanentibus, & illis salvis, & ut honor competens dictæ *insigni Ecclesiæ Vimaranensi*, indicta nova Parochiali S. N. reserverur, Prior, Canonici, & Capitulum Ecclesiæ hujusmodi pro tempore existentes ad novam Ecclesiam prædictam, quoties ipsam de cætero percessum, aut decessum dicti Curati, & illius successorum vacare contigerit, personam habilem, & idoneam infra tempus à jure statutum coram nobis, & nostris pro tempore successibus per nos instituendam, præsentibus, quæ sic instituta in ipsa nova Ecclesia, Papalia, Episcopalia, ac alia jura & onera eidem incumbant sine Prioris,

G Cano-

Canonicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cujuscumque præjudicio supportabit, sustinebit, & subibit, ac sustinere sit adstrictus. Volentes nihilominus, & statuentes, ut omnes & singuli utriusque sexus homines dictæ Ecclesiæ novæ subditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento Sanctissimæ Eucharistiæ annuatim communicari consueverunt, & apti sunt annis singulis, in festo Ascensionis Domini prædictam Matricem Ecclesiam processionaliter visitare, & in signum recognitionis singuli unum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in processibus aliis ean-

dem Matricem Ecclesiam ad consuetas loca processionem temporibus fieri consuetis, associare debeant, & teneantur, Quæ omnia & singula nos Rodericus Archiepiscopus præfatus ex certa scientia, auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apostoli ex decreto Concilii Tridenti delégata, & omnibus melioribus modo, via, jure, causa & forma nobis de jure permissis, statuimus, ordinamus, ac omnibus, quorum interest, vel intererit, quousque præfens tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum inviolabiliter observari volumus, & præcipimus. In quorum fidem &c. Dat. &c.

CIRCA HABENDUM CONCURSUM AD Parochiales Ecclesias vacantes.

QUIA Episcopus statim habita notitia vacationis Parochialis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere debet, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec de Rectore provideatur, ut statuit Concilium Tridenti. sess. 24. de reformat. cap. 18. Ille igitur constituendus erit in hunc qui sequitur modum.

FORMULA LVI.

*Deputationis Vicarii ad Parochialem
vacantem donec de Rectore provideatur.*

D Rodericus, &c. dilecto nobis in
CHRISTO Presbytero N. Salu-

tem in Domino Parochiali Ecclesia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum susceptione, & cæteris spirituibus adjumentis detrimentum sentiant, illi de Sacerdote providere volentes, qui hæc omnia ministret, agatque cognita per examen coram nobis ab examinatorybus factum sufficientia tua, te Vicarium